

УДК 339.923

Аналіз торгово-економічного співробітництва Миколаївської області в аграрній сфері з країнами ЄС

Ключник А.В.

доктор економічних наук,
професор кафедри публічного управління
та адміністрування і міжнародної економіки
Миколаївського національного аграрного університету

Мисько С.С.

магістр
Миколаївського національного аграрного університету

У статті проаналізовано й обґрунтовано тенденції торговельно-економічного співробітництва Миколаївської області з країнами ЄС. Встановлено місце Миколаївської області серед регіонів України. Акцентовано увагу на динаміці зовнішньої торгівлі. Відображено і проаналізовано співпрацю з країнами ЄС в аграрній сфері. Визначено основні напрями активізації торгово-економічного співробітництва.

Ключові слова: Європейський Союз, співробітництво, торговельно-економічні відносини, експорт, імпорт, країни-члени ЄС.

Ключник А.В., Мисько С.С. АНАЛИЗ ТОРГОВО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА НИКОЛАЕВСКОЙ ОБЛАСТИ В АГРАРНОЙ СФЕРЕ СО СТРАНАМИ ЕС

В статье проанализировано и обосновано тенденции торгово-экономического сотрудничества Николаевской области со странами ЕС. Установлено позицию Николаевской области среди регионов Украины. Акцентировано внимание на динамике внешней торговли. Отображено и проанализировано сотрудничество со странами ЕС в аграрной сфере. Определено основные направления активизации торгово-экономического сотрудничества.

Ключевые слова: Европейский Союз, сотрудничество, торгово-экономические отношения, экспорт, импорт, Николаевская область, страны-члены ЕС.

Klyuchnyk A.V., Misko S.S. ANALYSIS OF TRADE-ECONOMIC COLLABORATION OF MYKOLIV DISTRICT WITH EU COUNTRIES IN AGRARIAN AREA

In this article was analyzed and solvated main trends of trade-economic collaboration of Mykolaiv district with EU countries. The position of Mykolaiv district from all districts of Ukraine were set up. Attentions were accented on foreign trade dynamics. Collaboration with EU countries in agrarian area were displayed and discovered. The main direction of intensify trade-economic collaboration were ascertain.

Keywords: EU, collaboration, trade-economic partnership, export, import, Mykolaiv district, member countries of EU.

Постановка проблеми в загальному вигляді. На сьогодні основним напрямом розвитку було обрано європейський шлях. Стабільність, ефективність і подальший розвиток насамперед залежить від аналізу попередніх досягнень, визначення сильних і слабких боків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання проблематики торговельно-економічного співробітництва з країнами Європейського Союзу (далі – ЄС), доцільність і актуальність відносин із союзом, аналіз проблем співпраці досліджували в роботах І. Бураковський, Н. Краснов, А. Кандиба, А. Ключник, К. Парасій.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Торговельно-еко-

номічне співробітництво між регіонами країн дозволяє забезпечувати діяльність кожної із сторін. Активізація співпраці стимулює розвиток кожної області в спільних галузях.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Головною метою цієї роботи є аналіз торговельно-економічного співробітництва між Миколаївською областю та країнами ЄС, подальші перспективи співпраці, стабілізація і розвиток наявних відносин.

Вклад основного матеріалу дослідження. Неможливо уникати факт, що Україна підлягає впливу з боку Європейського Союзу через близькі географічні кордони. Якщо розглядати такий процес у призмі майбутнього, то цей він досить позитивно спрямований. На сьогодні потрібно визначитись із подальшим

планом дій для збереження наявних і розвитку торгово-економічних відносин.

Миколаївська область під час співпраці з країнами ЄС намагається повністю відкрити свій торгово-економічний потенціал, не дивлячись на ряд певних проблем, які сповільнюють прогрес.

Варто зазначити, оскільки напрямленість виробництва і співпраці налаштовані до розширення відносин із ЄС, можна вбачати в цьому низку сприятливих чинників. Однак, з іншого боку, ми мали відкритий виклик для України щодо позицій на зовнішніх ринках.

Аналіз торгово-економічного співробітництва Миколаївської області дасть змогу повністю оцінити ситуацію, що допоможе відкрито і фактично описати можливості.

Для подальшого дослідження проаналізуємо співробітництво Миколаївської області з країнами ЄС. Визначимо динаміку експорту

товарів до країн серед областей України всього за 2013–2015 рр. (таблиця 1).

Таким чином, аналіз даних дає змогу стверджувати, що динаміка експорту товарів із країн ЄС Миколаївської області зростає серед регіонів за досліджуваний період. Так, у 2015 р. порівняно з 2014 р. відповідне збільшення на 20,9%, що є найбільшим показником серед регіонів. Наступним після Миколаївської області слідує Вінницька область – понад 16% збільшення експорту. Місткість у загальній кількості експорту 2015 р. – 1,19%. Однак слід звернути увагу на зменшення експорту з країн ЄС за 2013–2015 рр. – близько на 23,5% менше у 2015 р., ніж у 2014 р.

Відобразимо динаміку імпорту товарів до країн ЄС за регіонами України за 2013–2015 рр. в таблиці 2.

Аналізуючи стан імпорту товарів Миколаївської області до країн ЄС серед регіонів України, можна стверджувати про відповідну

Таблиця 1

Динаміка експорту товарів із країнами ЄС за регіонами України

(тис. дол. США)

	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2015 р. до 2014 р., %
Усього по країнах ЄС	16573525,4	17002906,8	13015209,7	76,5
Вінницька	176282,3	236474,4	274352,6	116,0
Волинська	364310,8	474571,2	455876,7	96,1
Дніпропетровська	1808209,6	1754625,1	1347291,6	76,8
Донецька	3191066,3	2630286,8	1713717,9	65,2
Житомирська	180375,1	246697,6	211822,9	85,9
Закарпатська	1027864,2	1171365,6	985263,0	84,1
Запорізька	664393,2	872622,0	825267,8	94,6
Івано-Франківська	210571,9	250625,7	217320,8	86,7
Київська	429249,9	511964,0	512351,1	100,1
Кіровоградська	192561,1	168859,8	89735,6	53,1
Луганська	1322088,3	876436,0	116127,0	13,2
Львівська	867517,8	942918,5	866760,0	91,9
Миколаївська	233412,7	201989,4	244185,2	120,9
Одеська	334600,8	457111,3	449468,0	98,3
Полтавська	798686,6	834174,3	606980,5	72,8
Рівненська	176918,8	233019,1	236572,1	101,5
Сумська	126182,7	137216,6	148030,3	107,9
Тернопільська	250297,0	251489,3	207679,5	82,6
Харківська	309669,7	302135,5	201579,1	66,7
Херсонська	99523,4	132162,1	72611,2	54,9
Хмельницька	148431,7	179311,3	190858,8	106,4
Черкаська	177183,2	221844,9	158394,9	71,4
Чернівецька	55691,6	60960,9	59304,7	97,3
Чернігівська	150953,6	223396,3	182673,5	81,8
м. Київ	3157167,0	3475674,5	2469347,9	71,0

Джерело: доповнено автором за даними [1].

стабільність за останні роки. Так, у 2015 р. збільшення щодо 2014 р. сягає 1,8%, що є найбільшим показником серед областей України. Відносна місткість Миколаївської області в загальній масі імпорту 2015 р. – 0,9%.

Визначивши місце Миколаївської області в аспекті торгівлі товарної продукції, перейдемо до аналізу торгівлі послугами з країнами ЄС.

Визначимо динаміку експорту послуг із країн ЄС за регіонами України за 2013–2015 рр. (таблиця 3).

Отже, динаміка експорту послуг із країн ЄС для Миколаївської області є негативною. Аналізуючи таблицю, бачимо відповідне зменшення у 2015 р. порівняно з 2014 р. на 21,3%, що є середнім показником серед інших регіонів України. Сусідні області (Кіровоградська, Одеська, Херсонська) мають аналогічні результати зменшення експорту послуг із ЄС на 29,6%, 26,8%, 17,0%. Місткість Миколаївської області в загальному числі експорту послуг у 2015 р. – 2,42%.

Визначимо динаміку імпорту послуг із країн ЄС за регіонами України за 2013–2015 рр. (таблиця 4).

Таким чином, аналіз динаміки імпорту послуг із країн ЄС за регіонами України дозволяє стверджувати про стабільне зменшення показників. За 2013–2015 рр. рівень загального імпорту зменшився на 12,7%, що дає змогу стверджувати про негативну тенденцію. Миколаївська область у 2015 р. отримала збільшення імпорту на 4,6% порівняно з 2014 р. Порівняно з іншими регіонами – відносно середній результат (Херсонська – +118,1%; Тернопільська – +4,6%; Дніпропетровська – +38,1%). Місткість Миколаївської області в загальному числі імпорту послуг 2015 р. – 1,62%.

Миколаївська область займає позицію вище середньої щодо інших регіонів особливо на півдні України.

Доречно буде розглянути зовнішню торгівлю Миколаївської області окремо,

Таблиця 2

Динаміка імпорту товарів до країн ЄС за регіонами України

(тис. дол. США)

	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2015 р. до 2014 р., %
Усього по країнах ЄС	26766929,5	21069126,2	15330156,2	72,8
Вінницька	218621,3	171797,5	146209,1	85,1
Волинська	849349,0	626487,8	534528,3	85,3
Дніпропетровська	1996873,9	1752460,4	1102378,6	62,9
Донецька	1239852,4	598756,7	159479,8	26,6
Житомирська	242400,1	183142,5	137160,9	74,9
Закарпатська	863620,8	765356,8	602923,1	78,8
Запорізька	485951,3	371153,3	298367,4	80,4
Івано-Франківська	384861,6	301682,4	203808,2	67,6
Київська	2437462,5	1810436,9	1241738,7	68,6
Кіровоградська	102880,5	90462,0	41336,6	45,7
Луганська	254750,4	127808,2	42813,5	33,5
Львівська	1894933,7	1624296,3	991247,5	61,0
Миколаївська	180336,4	135586,6	137976,2	101,8
Одеська	787301,1	639144,0	274776,4	43,0
Полтавська	314192,3	299345,0	272238,5	90,9
Рівненська	191052,1	154303,6	118843,9	77,0
Сумська	295509,8	250568,2	155413,9	62,0
Тернопільська	301795,4	258691,4	210257,2	81,3
Харківська	601281,6	464533,3	347705,7	74,9
Херсонська	120447,2	64904,6	54218,2	83,5
Хмельницька	255903,2	174409,0	144464,7	82,8
Черкаська	238294,7	193147,3	114760,2	59,4
Чернівецька	94498,3	69933,1	44519,3	63,7
Чернігівська	209983,5	223930,5	148074,3	66,1
м.Київ	10929050,1	8001916,9	5621458,8	70,3

Джерело: доповнено автором за даними [1].

маючи можливість виділити основних країн-партнерів.

Аналізуючи таблицю 5, було визначено основних експортних партнерів Миколаївської області за 2010–2015 рр. Відносини з Бельгією мали досить стабільну тенденцію до підвищення до 2013 р. (25464,3 тис. дол. США), однак згодом різкий спад у 2015 р. (3514,6 тис. дол. США). Аналогічна ситуація склалась із Великою Британією. Найбільша кількість експорту спостерігаємо у 2012 р. (28368,1 тис. дол. США), а у 2015 р. різке зменшення (5686,6 тис. дол. США). Порівнюючи кількість товару експортованого до Франції у 2010 р. (38622,3 тис. дол. США) з 2015 р. (4735,5 тис. дол. США), маємо відповідне зменшення обсягів експорту. Попри все можна виділити і стабільні відносини. Так, відносини з Латвією у 2010 р. (961,8 тис. дол. США) відносно не змінились у 2015 р. (742,5 тис. дол. США). Сума експортованої продукції до Угор-

щини у 2010 р. (1893,1 тис. дол. США) має значно нижчий рівень у 2015 р. (1311,9 тис. дол. США). Попри все можна виділити країни з якими співпраця розвивається і кількість експортованої продукції зростає. До Греції ще у 2010 р. було продано незначну кількість продукції (299,5 тис. дол. США), однак уже у 2015 р. показник зріс майже у 20 разів (6083,2 тис. дол. США). **Слід звернути увагу на Іспанію** – ще у 2010 році кількість експортованої продукції була на середньому рівні відносно інших країн (12738 тис. дол. США), а вже в 2015 році (76520 тис. дол. США) посідає одне з лідируючих позицій серед експортерів. Відносини з Італією почали набирати оберти у 2010 році (14341,1 тис. дол. США) і до 2015 року відбулося збільшення майже в три рази (38722,7 тис. дол. США). Сусідня країна Польща теж знайшла своє місце у експортерах лідерах. Ще в 2010 кількість експортованої продукції сягала 1601,9 тис. дол. США, однак

Таблиця 3

Динаміка експорту послуг із країн ЄС за регіонами України

(тис. дол. США)

	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2015 р. до 2014 р., %
Усього по країнах ЄС	4195704,3	3991627,0	2927894,0	73,4
Вінницька	18590,9	13208,7	11228,2	85,0
Волинська	53238,3	56537,4	49173,4	87,0
Дніпропетровська	209744,6	169259,9	98148,0	58,0
Донецька	132988,1	183230,4	23196,8	12,7
Житомирська	28307,0	26809,3	21059,4	78,6
Закарпатська	268353,3	181283,6	169200,1	93,3
Запорізька	35556,0	31206,5	24226,5	77,6
Івано-Франківська	52618,3	55070,0	35888,8	65,2
Київська	392350,2	295322,6	116242,7	39,4
Кіровоградська	3103,9	5958,9	4193,8	70,4
Луганська	21602,4	91048,2	4817,3	5,3
Львівська	252667,0	325737,8	301160,2	92,5
Миколаївська	86340,6	90160,9	70912,1	78,7
Одеська	410119,4	375812,1	275167,4	73,2
Полтавська	51465,9	60090,0	30372,1	50,5
Рівненська	13938,4	13051,1	10502,2	80,5
Сумська	9172,3	8769,7	9247,5	105,4
Тернопільська	51152,2	46435,1	35557,0	76,6
Харківська	52131,9	51531,9	59858,4	116,2
Херсонська	12415,8	13277,9	11017,3	83,0
Хмельницька	21922,9	19116,1	18626,9	97,4
Черкаська	13963,6	13660,9	12612,2	92,3
Чернівецька	9926,1	9566,2	13850,6	144,8
Чернігівська	11292,9	11828,4	10956,8	92,6
м.Київ	1582944,4	1412093,6	1158855,9	82,1

Джерело: допрацьовано автором за даними [1].

вже у 2015 році – 13362,3 тис. дол. США. Таким чином, основними партнерами серед країн ЄС з питань експорту можна вважати Латвію, Угорщину, Грецію, Іспанію, Італію та Польщу.

Розглянемо детально динаміку імпорту товарів Миколаївської області за країнами ЄС, що знайшло відображення в таблиці 6.

Аналізуючи таблицю 6, було отримано інформацію про основних партнерів Миколаївської області в питаннях імпорту за 2010–2015 рр. Відносини з Болгарією у 2010 р. встановились на відносно середньому рівні (4487,4 тис. дол. США), а вже у 2015 р. знизилась у 20 разів (247,8 тис. дол. США). Співпраця з Данією у 2010 р. налічувала значну кількість імпортованої продукції (18139,6 тис. дол. США), однак за досліджуваний період спостерігаємо тенденцію до зниження, і вже у 2015 р. найменший показник (775,3 тис. дол. США). Імпортні операції з Грецією за 2010 р. (1465,7 тис. дол. США)

значно перевищують кількість у 2015 р. (313,1 тис. дол. США). Однак можна виділити і більш стабільну динаміку імпорту товарів. Відносини з Австрією особливо не змінювались як і у 2010 р. (971,6 тис. дол. США), як і у 2015 р. (1062,4 тис. дол. США). Кількість імпортованих товарів до Франції не зазначала значних змін із 2010 р. (5265,8 тис. дол. США) по 2015 р. (6743,1 тис. дол. США). Найбільше відносини в питаннях імпорту розвивались із Польщею – з 2010 р. з сумою в 18031,5 тис. дол. США вже у 2015 р. кількість імпортованої продукції налічувала 28367,1 тис. дол. США. У тенденції до збільшення бачимо відносини з Великою Британією – з 9912,2 у 2010 р. до 14911,6 тис. дол. США у 2015 році. Найбільша кількість імпорту з країн ЄС надходить з Австрії, Франції, Польщі, Великої Британії.

Таким чином, можна підбити загальний результат торгово-економічної діяльності Миколаївської області з країнами ЄС.

Таблиця 4

Динаміка імпорту послуг із країн ЄС за регіонами України

(тис. дол. США)

	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2015 р. до 2014 р., %
Усього по країнах ЄС	4211982,9	3148759,2	2750140,8	87,3
Вінницька	26757,6	9379,8	9134,7	97,4
Волинська	20891,5	16455,5	13762,3	83,6
Дніпропетровська	262968,0	228158,3	315135,5	138,1
Донецька	302736,2	183548,9	81535,7	44,4
Житомирська	6583,4	5602,9	5315,8	94,9
Закарпатська	30361,1	27056,1	14121,5	52,2
Запорізька	36795,3	29094,8	27074,5	93,1
Івано-Франківська	24675,9	17528,2	11078,2	63,2
Київська	171997,0	152385,9	84307,7	55,3
Кіровоградська	39993,1	24695,6	14279,6	57,8
Луганська	107655,9	16690,3	1180,6	7,1
Львівська	92052,6	64090,2	33441,3	52,2
Миколаївська	58442,9	42344,9	44275,0	104,6
Одеська	194503,4	151972,8	83675,6	55,1
Полтавська	120163,3	130228,1	115632,8	88,8
Рівненська	22480,1	15980,6	12119,7	75,8
Сумська	38009,3	18165,9	16997,7	93,6
Тернопільська	10864,5	7459,4	7799,4	104,6
Харківська	98671,4	67831,1	62223,6	91,7
Херсонська	1898,9	1932,5	4214,5	218,1
Хмельницька	12676,6	7875,9	8534,8	108,4
Черкаська	11368,0	18877,8	16951,6	89,8
Чернівецька	1861,1	1003,1	500,0	49,8
Чернігівська	25675,0	26087,1	12322,0	47,2
м.Київ	1851566,2	1437671,5	1184988,5	82,4

Джерело: допрацьовано автором за даними [1].

Миколаївська область підтримує зовнішньо-економічні зв'язки майже з усіма країнами ЄС. Опіраючись на сформовану таблицю, можна виділити основних партнерів і стан співпраці.

Не є новиною, що на ринку країн Європейського Союзу існує низка перешкод для вітчизняного виробника. Такими є комплекси торговельно-політичного, структурно-економічного характеру. Виявити можливо під час розгляду проблем міжнародної конкурентоспроможності виробників з України.

Розвиток відносин із ЄС дало змогу забезпечило нову можливість присутності на ринку у вигляді повної інтеграції єдиного ринку із впровадженням чотирьох свобод: вільного

пересування людей, товарів, послуг і капіталів та спільної політики. Однак це створить і нові ризики: скорочення обсягів торговельних операцій внаслідок денонсації договорів про вільну торгівлю між Україною і країнами, що вступили до ЄС; послаблення конкурентних позицій українських експортерів на ринках нових членів через поширення на останніх торговельного режиму ЄС стосовно імпорту з третіх країн [5].

Важливим кроком для забезпечення економічного зростання України та входження її повноправним членом до Європейського економічного простору є запровадження зони вільної торгівлі (ЗВТ) між Україною та ЄС [6; 7; 8].

Таблиця 5

Динаміка експорту товарів до країн ЄС з Миколаївської області

(тис. дол. США)

	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2015 р. до 2014 р., %
Усього по країнах ЄС	1597095	1654399	2370725	2174098	1837492	1603064	87,24193
Зокрема:							
Австрія	121	415,1	23,4	5,3	788,5	642,9	81,53456
Бельгія	8511,5	17332,8	26123,5	25464,3	2817,2	3514,6	124,7551
Болгарія	1674,5	2173,3	1131,8	75,2	835	1236,1	148,0359
Велика Британія	69537,4	11891,1	28368,1	24984,8	19853	5686,6	28,64353
Греція	299,5	7714,9	4380	7848,7	1967,3	6083,2	309,2157
Данія	367,5	31,6	2846,9	–	2	1968,3	98415
Естонія	1135,7	979,6	1117,9	1192,5	668,1	495,9	74,22542
Ірландія	19,2	2,1	1707,5	10441,2	5778,8	8706,6	150,6645
Іспанія	12738	32052,3	82440,4	32106,5	46697,8	76520	163,8621
Італія	14341,1	11988,7	39142	16159,2	31672,2	38722,7	122,2608
Кіпр	217,4	276,5	749,4	23,2	3146,9	1862,1	59,17252
Латвія	961,8	1128,7	1055,6	6520,5	1342	742,5	55,32787
Литва	5849,2	4022,8	3404,2	1103,6	751,4	3426,3	455,9888
Люксембург	1	17,8	58,9	137,7	236,6	169,4	71,59763
Мальта	174,3	92,9	83,6	56,6	180,7	668,1	369,7288
Нідерланди	4786,3	51243,2	18641,5	49800,9	36716,8	22417,6	61,05543
Німеччина	14714,2	11397,5	8685,3	31154,5	9555,8	16421,3	171,8464
Польща	1601,9	4717,5	3874,2	12484,2	15179,5	13362,3	88,02859
Португалія	5607,7	16,3	4037,9	450	7892,7	34180	433,0584
Румунія	65,2	53,5	25,2	11	5604,1	377,3	6,732571
Словаччина	403	499,6	718,5	1535,3	58,1	539	927,7108
Угорщина	1893,1	3520,1	3386,9	1387,7	874,4	1311,9	150,0343
Фінляндія	–	25,4	–	24,3	–	1,2	
Франція	38622,3	23290,8	1076,4	9828,5	9335,2	4735,5	50,72735
Хорватія	–	–	2,6	–	8,8	–	
Чехія	416,8	6,9	214,5	592,7	3,8	332,8	8757,895
Швеція	333,2	799,5	261,5	24,3	22,7	61	268,7225

Джерело: доповнено автором з джерела [1].

Досвід країн Центральної Європи свідчить, що угода про ЗВТ створила лише сприятливі торговельно-економічні умови для розвитку експорту цих країн. Але лібералізація зовнішньоекономічної діяльності виявилась недостатньою для вирішення проблеми розвитку експорту, підвищення конкурентоспроможності промислових товарів, структурних змін в економіці. Використання повною мірою можливостей, які надаються угодою про ЗВТ, гальмується внутрішніми труднощами, значення яких останніх часом зросло.

В умовах кризового стану економіки України впровадження високих темпів реформування у поєднанні із структурними змінами економіки потребує не тільки значного фінансового

забезпечення таких перетворень, а може спричинити глибокі потрясіння у соціальних структурах суспільства (особливо в галузях сільського господарства, вугільної та металургійної промисловості). Створення ЗВТ між Україною та ЄС матиме рацію, якщо задоволення інтересів і потреб країни здійснюватиметься оптимальним з економічного погляду шляхом. Це не лише задоволення поточних потреб окремих суб'єктів господарювання на вигідних умовах, а і створення певних передумов для збалансованого сталого розвитку господарства в цілому [5; 6].

Процес руху до режиму вільної торгівлі у відносинах України та ЄС повинен бути поетапним та асиметричним, тобто лібераліза-

Таблиця 6

Динаміка імпорту товарів Миколаївської області за країнами ЄС

(тис. дол. США)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015 до 2014 року, %
Усього по країнах ЄС	866068	1041482	895654	928887	631269	574741	91,045
у тому числі							
Австрія	971,6	724,3	1801,9	949,4	1292,9	1062,4	82,17
Бельгія	1092,3	958,6	4931,3	19391,6	11453,4	12897,1	112,60
Болгарія	4487,4	2959,9	2642	1165,7	1267,7	240,7	18,99
Велика Британія	9912,2	11220,1	15740,9	12930,1	14654,9	14911,6	101,75
Греція	1465,7	1983,6	1900,5	903,9	1136,4	313,1	27,55
Данія	18139,6	10250,7	7450,7	1296,4	1655,6	775,3	46,82
Естонія	2781,6	6539,6	–	2,2	265	12,9	4,86
Ірландія	5937,7	10512,3	10615,9	13467,9	11345,9	10849,9	95,62
Іспанія	9737,9	1939	3968,3	7960,3	8460,2	5496,5	64,96
Італія	16043,7	21115,3	16914,7	17395,4	13048,5	12177	93,32
Кіпр	211,8	44788,4	21771,8	0,4	822,7	1296	157,53
Латвія	873,4	3,2	255,4	361,4	335,9	181,2	53,94
Литва	349,2	678,9	636,2	320,4	143,7	3401,8	2367,29
Люксембург	–	8,3	2255,8	6,5	1389,3	–	-
Мальта	8	–	0	0,1	0,2	0,2	100
Нідерланди	14271,9	10557,2	11559,1	10696,2	9291,5	10017,9	107,81
Німеччина	29703,8	32999,4	45771,4	24241,8	15165,5	18770,7	123,77
Польща	18031,5	20265,9	27817,4	39131,5	23531,5	28367,1	120,54
Португалія	221,4	423,2	421,8	697,7	690,3	366,8	53,13
Румунія	1683,6	8233,8	25278,6	7021,7	8755,7	2632	30,06
Словаччина	2468,5	2278,4	2594,2	1271,6	511,6	800,9	156,54
Угорщина	488,7	255,8	3724,7	6995,3	2515,7	1525,9	60,65
Фінляндія	264,8	3045,8	305,1	2131,7	274,7	268,3	97,67
Франція	5265,8	9312	14677,8	7395	5377,6	6743,1	125,39
Хорватія	138,6	194,8	49,8	39,3	91,5	0,5	0,54
Чехія	2450,3	4551,5	4639	3059,1	1202,3	4092,2	340,36
Швеція	1095,6	150952,4	754,1	1351,1	724,5	575,9	79,48

Джерело: за даними джерел [1; 2; 3].

ція ринку ЄС має випереджати лібералізацію імпорту з боку України [6].

Висновки. Отже, отримані результати дають змогу виділити місце Миколаївської області, як представника ринку ЄС. З кожним роком, отримуючи нові можливості для розвитку, відбувається впровадження нових ідей, технологій.

Аграрні підприємства на сьогодні мають значний потенціал. Показники співробітництва між Миколаївською областю і країнами ЄС показують значну активізацію співпраці, збільшення об'ємів експорту й імпорту. Тенденція визначається як позитивно направлена. Для подальшого розвитку потрібно проаналізувати сильні і слабкі боки, для активізації перших і уникнення других.

Загалом можна виділити ряд завдань, яким можна приділити увагу в майбутньому:

– визначення шляхів підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств Миколаївської області;

– забезпечення заходів, створення умов для доступу товарів на ринки ЄС;

– створення систем стандартизації та підтвердження відповідними стандартами;

– укладення довгострокових відносин з регіонами країн ЄС;

– розвиток спільних галузей співробітництва;

– покращення рівня міжнародного економічного співробітництва, залучення технічної допомоги.

Таким чином, буде досягнуто результат, коли співробітництво між Миколаївською областю і країнами ЄС буде відповідати буде спеціалізованим та оптимізованим.

Таблиця 7

Зовнішня торгівля Миколаївської області з країнами ЄС

(тис. дол. США)

Усього по країнах ЄС	Експорт за 2015 рік		Імпорт за 2015 рік		Сальдо
	вартість	Питома вага	вартість	Питома вага	
у тому числі	244115,2	100	137777	100	106338,2
Австрія	642,9	0,26%	1062,4	0,77%	-419,5
Бельгія	3514,6	1,44%	12897,1	9,36%	-9382,5
Болгарія	1236,1	0,51%	240,7	0,17%	995,4
Велика Британія	5686,6	2,33%	14911,6	10,82%	-9225
Греція	6083,2	2,49%	313,1	0,23%	5770,1
Данія	1968,3	0,81%	775,3	0,56%	1193
Естонія	495,9	0,20%	12,9	0,01%	483
Ірландія	8706,6	3,57%	10849,9	7,87%	-2143,3
Іспанія	76520	31,35%	5496,5	3,99%	71023,5
Італія	38722,7	15,86%	12177	8,84%	26545,7
Кіпр	1862,1	0,76%	1296	0,94%	566,1
Латвія	742,5	0,30%	181,2	0,13%	561,3
Литва	3426,3	1,40%	3401,8	2,47%	24,5
Люксембург	169,4	0,07%	-	-	-
Мальта	668,1	0,27%	0,2	0,00%	667,9
Нідерланди	22417,6	9,18%	10017,9	7,27%	12399,7
Німеччина	16421,3	6,73%	18770,7	13,62%	-2349,4
Польща	13362,3	5,47%	28367,1	20,59%	-15004,8
Португалія	34180	14,00%	366,8	0,27%	33813,2
Румунія	377,3	0,15%	2632	1,91%	-2254,7
Словаччина	539	0,22%	800,9	0,58%	-261,9
Угорщина	1311,9	0,54%	1525,9	1,11%	-214
Фінляндія	1,2	0,00%	268,3	0,19%	-267,1
Франція	4735,5	1,94%	6743,1	4,89%	-2007,6
Хорватія	-	-	0,5	0,0004%	-
Чехія	332,8	0,14%	4092,2	2,97%	-3759,4
Швеція	61	0,02%	575,9	0,42%	-514,9

Джерело: доповнено автором на основі джерел [1; 2].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Статистичний збірник «Стан сільського господарства України за 2015 рік» / Держ. служба статистики України. – Держ. служба статистики України, 2015. – 379 с.
3. Статистичний щорічник Миколаївської області за 2015 рік / Держ. служба статистики України. – Головне управління статистики у Миколаївській області, 2015. – 566 с.
4. Губський Б. Концептуальні засади розвитку зовнішньоекономічної діяльності України / Б. Губський, Д. Лук'яненко, В. Сіденко // Стратегія економічного розвитку: Наук. зб. – Вип. 17. – К.: КНЕУ, 2001. – С. 239–247.
5. Малиновська О. Політика сусідніх країн щодо співвітчизників як інструмент поповнення людських ресурсів: виклики та уроки для України / О. Малиновська // Стратегічні пріоритети. – № 3(28). – 2013. – С. 138–146.
6. Ключник А. Пріоритети розвитку аграрного сектору України в умовах формування нових векторів міжнародного співробітництва / А. Ключник // Науковий журнал «Молодий вчений». – 2014. – № 7 (10) – С. 28–30.
7. Краснова Н. УПС як інструмент поглиблення торгових зв'язків / Н. Краснова // Світова економіка. – 2004. – № 1. – С. 24–36.
8. Парасій К. Україна на ринку ЄС: тенденції та перспективи / К. Парасій // Сучасна торгівля. – 2005. – № 1. – С. 10–18.